

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים צ - צו, פרשת ויקהל תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדף

פרק שביעי - גיד הנשה

דף צ

*היכן נוהג ובמוקדשין. *גיד בקרבנות. *גוזמא.

גיד הנשה נוהג: בארץ ובחולין, אף שלא בני הבית, בחולין ובמוקדשין, בבהמה וחייה ולא בעוף, בירך ימין ושמאל, ופליגי אי נוהג בשליל. ומייתי מאי קמ"ל דנוהג במוקדשין 1. יש בגידין בנותן טעם וקמ"ל דאיסור הקדש חל על איסור גיד, ודחי דהו"ל למימר דמוקדשין נוהג בגיד. 2. אין בגידין בני"ט ובמוקדשין איכא רק איסור גיד, ודחי דהתנא סובר דיש בגידין בני"ט גבי ירך שנתבשל בה גיד. 3. בולדות קדשים וקסבר נוהג בשליל וולדות קדשים קדושים במעי אמן ולכן חיילי ביחד וקאמר בסיפא דבשליל איכא פלוגתא דר"י ורבנן, ודחי דאיכא נפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ש"מ איסור מוקדשין קדים. ואין לומר דאיסור גיד חל על מוקדשין מכיון שחמור בכך שנוהג בבן נח, דזהו דווקא בבהמה טמאה ולא בקדשים דהווי איסור כרת. 4. למסקנא נוהג במוקדשין היכן שהולד קדוש ביציאתו ואז נוהג גם איסור גיד, וזהו במבכרת או למ"ד ולדות קדושים רק ביציאתם מהרחם.

דיני גיד הנשה בקרבנות 1. לר"ח בר יוסף נוהג רק בקדשים הנאכלין ולרבי יוחנן אף בקדשים שאינם נאכלין, דעת ר"פ דלא פליגי ול"ק לכו"ע מעלין למזבח ואם אכלו לוקה ול"ב א"צ לחלצו דאם פירש אין להעלותו, ולרנב"י פליגי האם מצוה לחלצו. 2. נאמר ריבוי והקטיר הכהן את הכל ונאמר מיעוט ועשית עולותיך הבשר והדם, ולרבנן מרבינן עצמות גידים קרנים וטלפים אפילו פירשו וממעטינן בפוקעין, ולרבי מרבינן גיד הנשה במחובר וממעטינן פירשו דלא יעלו ורבנן בעו מן המותר לישראל. 3. לרב הונא גיד הנשה של עולה מעלהו משום הקריבהו נא לפחתך וחולצו לתפוח דבעינן מן המותר לישראל, וגיד של שלמים מכבדו לאמה. המקומות שהוזכרו לשונות גוזמא 1. לפעמים היה על התפוח כשלוש מאות כור של דשן. 2. השקו את התמיד בכוס של זהב. 3. בלשון התורה, ערים גדולות ובצורות בשמים. 4. בנביאים, ותבקע הארץ לקולם בזמן המלכת שלמה. 4. גפן זהב שבעזרה נמנו עליה שלש מאות כהנים לפנותה. 5. שלש מאות כהנים מטבילים את הפרוכת.

דף צא

*ימין לדעתו של ר"י. *אגדת יעקב אבינו.

גיד הנשה נוהג לת"ק בירך של ימין ובירך של שמאל ודעת ר"י נוהג רק באחת והדעת נוטה בשל ימין, ובעי האם ר"י פשט את ספיקו וזו דעת תורה או דמסתפק וזוהי דעת נוטה. והשמועות 1. העצמות הגידים והנותר מהפסח ישרפו בט"ז וקשיא דגידי בשר יאכלם וגידי צואר יש לזרקן אלא בגיד הנשה ומשום שמסתפק, ומתריצין דלר"י פשיטא ואיירי בהוכרו ולבסוף נתערבו, או בשומנו של גיד, או בחיצון הסמוך לבשר. 2. אכל כזית מגיד של ימין וכזית משמאל לוקה שמונים ולר"י ארבעים ש"מ פשיטא ליה דאל"כ הוי התראת ספק ולר"י אינה התראה, ודחי דקסבר כמ"ד דלר"י הויא התראה. 3. אכל שני גידין משני יריכות משני בהמות

לוקה שמונים ולר"י ארבעים, והיינו ששתייהם של ימין ש"מ דימין לר"י זהו בתורת ודאי ולא מספק, והא דאינו לוקה שמונים משום דר"י בעי כזית ולרבנן א"צ משום דהוי בריה. 4. טעמא דר"י דשל ימין, שנאמר הירך וזו ימין שהיא המיומנת ולרבנן אתי לאפוקי חיצון, בהאבקו לר"י כאדם החובק ולרבנן אתי שהעלו אבק עד כסא הכבוד, או שטפלו לימינו כגוי או כת"ח שצריכים להיות לימינו.

אגדת יעקב אבינו 1. דבר שלח ביעקב זה גיד הנשה ונפל בישראל שפשט איסורו. 2. וטבוח טבח והכן, פרע להם בית השחיטה ונטל גיד הנשה בפניהם כמ"ד גיד הנשה נאסר לבני נח. 3. ויותר יעקב לבדו שנשתייר על פכים קטנים, דממון צדיקים חביב עליהם יותר מגופן לפי שנוהרים מגזל. 4. אסור לת"ח שיצא יחידי בלילה שנאמר ויותר יעקב לבדו. וכן מהפסוקים: בועז שנשאר ללון בשדהו, וישכם בבקר, לך נא ראה בזמן שאפשר לראות, ויזרח לו השמש. 5. ויזרח לו השמש ששקעה עבורו ולכן נקראה על שמו, שבא לחרוץ והצטער שלא התפלל בהר המוריה ובא לחזור וקפצה לו הדרך ושקעה השמש בכדי שילון שם. 6. ויקח מאבני המקום ואח"כ ויקח את האבן שכל אחת רצתה שהצדיק יניח ראשו עליה וכולן נבלעו באחד. 7. רוחב הסולם שמונת אלפים פרסאות, שעלו וירדו ארבעה מלאכים וכל אחד גוייתו בתרשיש כים תרשיש שרחבו אלפים אמה. 8. המלאכים עלו והסתכלו בדיוקני של מעלה וירדו וראו דיוקני של מטה ורצו לסכנו, וה' נצב עליו לשמרו. 9. הארץ אשר אתה שוכב עליה מלמד שה' קיפל את כל א"י והניחה מתחת יעקב אבינו. 10. שלחני כי עלה השחר שהגיע זמנו לומר שירה, שישראל אומרים שירה בכל שעה ומלאכים רק פעם: ביום, שבוע, חודש, שנה, שמיטה, יובל, ובעולם. וישראל מזכירין את ה' לאחר שתי תיבות בשמע ישראל, ומלאכים לאחר שלש תיבות ורשותם רק לאחר שישראל אומרים שירה למטה. 11. וישר אל מלאך, שיעקב נעשה שר למלאך שבכה והתחנן ליעקב. 12. כי שרית, רמז לו שעתידים לצאת ממנו שני שרים ראש גולה שבבבל ונשיא שבא"י ומכאן רמז לו גלות, וכן דרשינן מהפסוק ובגפו שלשה שריגים אלו שלשה שרי גאים מישראל או מהגויים.

פדף צב

*ובגפן שלשה שריגים. *קראי דהושע. *חלקי גיד הנשה.

דרשות הפסוק ובגפן שלשה שריגים והיא כפורחת עלתה נצה הבשילו אשכולותיה ענבים 1. עולם, אברהם יצחק ויעקב, אמהות ושבתים. 2. תורה, משה אהרן ומרים, סנהדרין וצדיקים שבכל דור. 3. ירושלים, מקדש מלך וכה"ג, פרחי כהונה ומתנות. 4. תורה, באר עמוד ענן ומן, ביכורים ונסכים. 5. ישראל שנמשלו לגפן: זמורות בע"ב, אשכולות ת"ח, עלין ע"ה, קנוקנות אלו הריקנין, שלשה רגלים, והגיע הזמן שישראל יפרו וירבו ויגאלו וזמן מצרים לשתות את כוס התרעלה, ששתו בימי משה, נבוכדנצר ולעת"ל.

דרשת הפסוק בהושע על ישראל 1. ואכרה לשון מכירה. 2. בחמשה עשר זה ט"ו ניסן שבו נגאלו ישראל ממצרים. 3. כסף אלו צדיקים. 4. חומר ולתך שעורים אלו מ"ה צדיקים שהעולם מתקיים עליהם. 5. ואקחה שלשים הכסף ואשליך אותו בית ה', ששלשים צדיקים מהם נמצאים בא"י והשאר בבבל. 6. וישקלו את שכרי שלושים כסף, אלו שלשים צדיקי אוה"ע שמתקיימים עליהם, או אלו שלשים מצוות בני נח, ומקיימים רק על שלש: שלא כותבים כתובה לזכרים, לא שוקלים בשר המת במקולין, ומכבדים את התורה.

חלקי גיד הנשה 1. לת"ק נוהג בשליל ולר"י לא, ואמרינן דלכו"ע חלבו מותר, להו"א קאי על חלבו של בן תשעה חי שנמצא בשליל וקשיא דה"נ פליגי, ולמסקנא בחלבו של גיד הנשה ואף דלר"מ יש לחתוך שמנו מעיקרו זהו רק מדרבנן. 2. לרב התורה אסרה רק את הקנוקנות שהם הגידים הדקים ולא את הגיד עצמו כיון שקשה כעץ ואין בו טעם, ולעולא עץ הוא והתורה חייבה עליו וכמו דאמרינן חלב ולא חוטין ה"נ גיד ולא קנוקנות. 3. הגיד הפנימי הסמוך לעצם אסור מדאורייתא ולוקין עליו וחלקו נכנס לבשר, והגיד החיצון הסמוך לבשר אסור מדרבנן ואין לוקין עליו ובסופו סמוך לעצם.

פדף צג

*דיני חלב. *דיני דם. *הטבחים ונאמנותם.

דיני חלב 1. חוטים שבחלב ובכוליא אסורים ואין חייבין עליהן. 2. לובן כוליא פליגי אי אסור או מותר, רבה שירש אחריו ורב אסי הוציא רק את החיצון וכמו דאמרינן חלב שעל הכסלים ולא שבתוכם. 3. חלב שתחת המתנים אסור דאינו נקרא מכוסה כיון שאיברי הבהמה נעים בשעת הליכתה. 4. חלב שעל המסס ובית הכוסות זהו חלב שעל הקרב, וחלב הקליבוסת זהו חלב שעל הכסלים והם אסורים ועונש כרת. 5. ביציאת הדקין מן הקיבה יש לגרר חלב שעליהן באורך אמה, וזהו חלב שעל הדקין. 6. בטחול בעוקץ ובכליה, איכא חוטי איסור וקרום אסור משום חלב. ומקום האיסור בטחול שעל הדד חייב ובפנים אסור ולכן יש לקלפו, ובכוליא עילאה חייב והקרום שלמטה איכא איסור.

דיני דם 1. חוטי היד והלחי וקרום הביצים והמח אסורין משום דם. 2. ביצי זכר פליגי האם אסורים משום אבר מן החי מכיון שנחשבוין כחתוכים ולהלכה מותרות, ועד שלושם יום מלידתו מותר לאכלן בלא קליפה ואח"כ אם אית בהו סורייקי סומקי צריך קליפה. 3. אומצי וזה חתיכת בשר, חתכה ומלחה מותרת אפילו לקדירה, תלאה בשפוד נמי שריא משום שזה דמה, ועל גחלים פליגי האם מותר דשואבים את הדם או דאסורים משום שהדם נשאר בתוכו, וכן פליגי בביצי זכר ובחוטי צואר ולהלכה שרי. 4. ראש בהמה הטמון בגחלים, אם נתן את בית השחיטה מלמטה היות והדם זב, בנתן על לחייו לליק אסור ולליב שרי אם דף ביה מידי שלא יסתם, ועל נחיריו לליק שרי אם דף ביה מידי ולליב בכל גוונא שרי.

דין הטבחים ונאמנותם 1. טבח שנמצא חלב אחריו כזית לוקה וכשעורה אפילו בכמה מקומות מעבירין. 2. לר"מ אין הטבחים נאמנים על ניקור הדם והחלב ולחכמים נאמנים, ואמרינן לליק שדבתחילה לא היו נאמנים דסברי כר"מ ואח"כ סברי כר"י ונאמנים, ולליב בתחילה סברו כר"מ ואח"כ כמו ר"י וכל זמן שזכרו את דעת ר"י לא היו נאמנים שמא יקלו ואח"כ ששכחו נאמנים על הניקור כשיטת ר"מ.

דף צד

*שליחה ומכירת בשר איסור. *הטעיית חבירו.

דיני שליחת בשר ומכירת בשר שיש בו איסור 1. מותר לישראל לשלוח לישראל או לגוי ירך שלימה שיש בתוכה גיד הנשה כיון שמקומה ניכר אבל ירך חתוכה אסור עד שינקר את הגיד, ובגוי איירי במקום שכאשר יש נבילה מכריזין והא דלא חיישינן שהגוי יחתוך כיון דניכר, או במקום שלא מכריזין וגזירה שמא ימכרנו לו בפני ישראל אחר שיבא לקנות ממנו, או משום גניבת דעתו של הגוי. 2. בברייתא אמרינן דבגוי אף בחתוכה א"צ ליטול, וכן דאין מוכרין נבילות לגויים בסתם מפני שמטעהו ושמא ימכור לישראל אחר, וכן אין לשלוח גוי לקנות בשר כיון שיגזול מהמוכר ושמא יביא לו נבילות. ומוקמינן רישא וסיפא במקום שאין מכריזין ומציעתא במקום שמכריזין, כולה במקום שמכריזין ורישא וסיפא כשהכריזו, או כולה במקום שלא מכריזין ומציעתא גזירה שמא ימכרנה בפני ישראל. 3. טבח אמר לחבירו שהבשר שמכר לגוי היה טריפה, ורבי קאמר דאין לאסור, לליק מפני שהטבח עשה שלא כהוגן ובעלמא בשר הנמצא ביד גוי מותר, ולליב נתכון לצערו והוי שקר ובלאו הכי אסרינן בשר שהיה ביד גוי כיון דאתחזק איסורא.

אסור להטעות את חבירו ואפילו גוי, אבל אם הוא מטעה את עצמו שרי. והמקרים 1. אסור לתת לגוי בשר טרף והגוי חושב שזה כשר כיון שגונב דעתו של הגוי. 2. שמואל עבר בספינה ושמשו פייס את הבעלים וגנב דעתו בכך שנתן לו טריפה או יין מזוג במקום חי. 3. אסור להפציר בחבירו שישעך אצלו כאשר יודע שאינו סועד, ולא ירבה בתקרובת שיודע שאינו מקבל, ולא יפתח לכבודו חבית שצריך לפתחה עבור חנווני, ולא יאמר לו סוך שמן מפך ריקן, ושרי בשביל כבודו או שמודיע לו. 4. אין ללכת לבית האבל עם כלי חסר, ולא ימלאנו מים מפני שמטעהו. 5. אין למכור סנדל של בהמה שמתה לחבירו שחושב שזה של חיה שחוטה, כיון שמתעהו וכן דאיכא סכנתא. 6. לא ישגר לחבירו חבית יין ושמן צף על פיה, שהיה אחד שזמן עליה אורחים ומצא שהוא של יין וחנק את עצמו, וכן האורחים אינם רשאים לתת לילדי בעה"ב ממה שלפניהם בלא רשותו משום מעשה שהיה בשני בצורת. 7. ההכרזה שנפל בשר לגויים בזמן שנטרף שרי כיון שהם מטעים את עצמם, כמו שרבנן הלכו בדרך וראו את מר זוטרא וסבר שיצאו לקראתו ואמרו שא"צ לומר שלא באו עבורו.

דף צה- צו

*בשר שנתעלם מהעין. *דיני סימנים. *ר"י בגיד שמאל.

רב אוסר לאכול בשר שנתעלם מן העין, והשמועות 1. מקולין וטבחי ישראל בשר הנמצא ביד גוי שרי, ודחי דדין נמצא שאני מבשר שנלקח ונתעלם. 2. תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב, ה"נ בנמצא ביד גוי. 3. מצא בשר בעיר שגרים גויים וישראל, בבשר חי הולכים אחרי רוב הטבחים ובבשר מבושל אחרי רוב אוכלי בשר, ותירץ כנ"ל ובעומד ורואהו משעה שנפל. 4. בשר שנמצא בערי א"י איברים נבילות וחתוכות מותרות, וא"א לומר בעומד ורואהו דא"כ אף איברים מותרין, ותירץ דלרב מותרות משום נבילה וללוי אף מותרות באכילה. 5. דברי רב נאמרו לגבי ראש בהמה שנפל למים ומצא שנים, וקאסר רב לתרוייהו כיון שאיסורא שכח טפי, ומוקמינן דלמא אסר דווקא התם כיון שהיה נמל של גויים. 6. רב אכל בשר רק אם לא נתעלם מן העין משעת שחיטה, או צריר וחתום, או ע"י סימן בחיתוכו. 7. רב הלך לחתנו וראה מברא באה לקראתו ואמר שזה סימן טוב וכשהגיע ראה שיש חיה ולא גרע ממנה את עינו, ולא אכל מהבשר להו"א בגלל הניחוש או שנתעלם ולמסקנא כיון שלא נהנה מסעודת הרשות. ולגבי ניחוש אמרינן שרב בדק במברא שמואל בספר ורבי יוחנן בינוקא, שרי כאשר לא סומך עליו לגמרי, דבית

תינוק ואשה יש בזה סימן באתחזק שלש פעמים.

השמועות בדיני סימנים 1. נתן בשר בחרוזין הוי סימן, ולל"ב ברש"י קאמר דאינו סימן. 2. בערב יו"כ עורבים השליכו כבד וכוליא, ור"כ התיר באכילה כיון דאז שכיחא התירא טפי. 3. כשאין סימן ואיכא טביעות עין שרי, ומייתי דאשכחן דטביעות עין עדיפה על סימנים לגבי: השבת אבידה, אשתו מותרת בסומא ובלילה ע"י טביעות עינא דקלא, נאמנות להרוג ע"פ עדים, ובמחפש אדם.

דעת ר"י בגיד הנשה שא"צ חטיטה אפילו מדרבנן, נוהג רק בירך של ימין, וחייב רק אם יש בו כזית. ופלוגתייהו 1. אשר על כף הירך, לר"י לומר דרק מה שעל הכף אסור. 2. לשון אכילה, לר"י לומר דבעינן כזית, ולחכמים חייב אף על פחות מכזית כיו דהוי בריה, ולשון אכילה אתיא דחייב על חלק מגיד גדול. 3. אשר על כף הירך, לר"י דחייב על כזית מגיד גדול, ולרבנן אתיא לאסור את הגיד הפנימי שמתפשט בכל הירך, ולר"י חייב על כל הירך. 4. כף למעט עוף שאין לו כף, דכתיב פעמים כף.

שאלות להזרה ושינון

פרק שביעי- גיד הנשה

א דף צג

א דף צ

א. דיני חלב (6)

ב. דיני דם (4)

ג. הטבחים ונאמנותם (2)

א דף צד

א. היכן נוהג גיד הנשה, והקמ"ל במוקדשין (4)

ב. דיני גיד הנשה בקרבנות (3)

ג. המקומות שהוזכרו לשון גוזמא (5)

א דף צא

א. דיני שליחת ומכירת בשר שיש בו איסור (3)

ב. המקרים שאסור להטעות את רעהו והיכן מותר

(7)

א דף צה- צו

א. לר"י הדעת נוטה דנוהג בשל ימין, השמועות

בדעת ר"י (4)

ב. אגדת יעקב אבינו (12)

א דף צב

א. השמועות בבשר שנתעלם מן העין (7)

ב. דיני סימנים והשמועות (3)

ג. דעת ר"י בירך של ימין, ובמאי פליגי (4)

א. דרשות הפסוק ובגפן שלשה סריגים (5)

ב. דרשות הפסוקים בהושע על עם ישראל (6)

ג. חלקי גיד הנשה (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~334~

המערכת